

in Den Haag. Ze heeft zijn artikel over Wijsbegeerte en Spiritisme in De Dageraad gelezen, en wil hem nu wijzen op de Dordtse 'slaapster'. Het gesprek loopt uit op aanwijzingen, hoe Maria 'een medium kon worden'; de pogingen, die ze, in Leiden terug, aanwendt, falen echter totaal – 'zij stond er dus buiten' ⁶⁴). Hier heeft Anagrapheus m.i. niet begrepen, wat de ware reden van haar verdriet daarover was: zij stond met deze onmacht vooral buiten de oude kring van de broederschap, zoals die zich verder had ontwikkeld. Evenmin begreep Anagrapheus, wat ze bedoelde, toen ze, naar hij vermeldt, Revius zei, dat ze zich tot het spiritisme voelde aangetrokken: het is haar niet te doen, zegt ze, om contact met haar man; 'als je me vraagt: zou je 'm willen weerzien? dan zeg ik: neen!' maar 'als gestorvenen antwoord willen geven, dan zou ik Jezus wel wat willen vragen' ⁶⁵). Hier heeft Anagrapheus in elk geval gelukkig het document niet vervalst ⁵), maar ofschoon hij het niet begreep, getrouw neergeschreven, wat hij moet hebben gevonden. Na wat wij over Bos en zijn pretentie zijn te weten gekomen, is duidelijk, dat ze daarop doelt! Jezus zou haar, als ze contact kon krijgen, – zo grof dit klinkt, zozeer was het haar ernst – kunnen zeggen, of Bos terecht zijn pretentie voerde, dat hij een hogere verschijning van Jezus was en Muller van Johannes de Doper, de voorloper; hierbij past goed, dat ze even verder zegt, dat ze destijds wel degelijk had ondervonden, dat Muller's geest in de hare bleef woning maken. Maria moet door Bos opzij zijn geschoven ⁶⁶), en ze heeft de latere ontwikkeling, hoezeer ze het wilde, niet kunnen meemaken. En dat is, in haar felle persoonlijkheid, een tragisch trekje.

II. MARIA IN ROTTERDAM

De eerste maal, dat ze hier kwam, was het in bepaald onprettige omstandigheden. Toen ze, in die eerste tijd, in Puttershoek als landloopster was opgepakt, werd ze via Dordt, Rotterdam, Leiden en Haarlem naar Amsterdam overgebracht – een reis, die Anagrapheus in geuren en kleuren vertelt; zijn verhaal is vol van boze en goede agenten en cipiers; er komt een rechtschapen Dordtse officier van justitie, Vrijthoff ⁶⁷), in voor samen met zijn vrouw; en een Maria, die op slag op een medegevangene een goede invloed heeft (volgens eenzelfde patroon verloopt haar verblijf later, 1820/21,